

Lavskrika och skogsbruk – samexistens?

[Fem närliggande planerade skogsavverkningar i Hälsingland har förbjudits av Skogsstyrelsen, eftersom de förmodades allvarligt störa fyra lavskrikefamiljer.](#) Jag tycker inte Skogsstyrelsen presenterat acceptabelt stöd för att detta skulle motivera ett omfattande avverkningsförbud. [Skogsstyrelsen välkomnar ifrågasättanden](#) så implementeringen av artskyddsordningen kan testas och förbättras. GD Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen <https://via.tt.se/pressmeddelande/artskyddsforordningen-bor-utredas?publisherId=415163&releaseId=625373> , avgående GD Skogsstyrelsen och en del andra vill lyfta frågan till politisk nivå.

I pressmeddelandet står: "Samverkan och dialog mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelserna och med skogsbruket, är avgörande för riktlinjernas genomförande och för att på ett bra sätt kunna skydda skogens fridlysta arter, säger Björn Risinger, generaldirektör, Naturvårdsverket." Det är då viktigt att denna första mer omfattande implementering av de nyutgivna riktlinjerna till artskyddsförordningen verkligen granskas och också att genomförandet blir exemplariskt. Samverkan och dialogen med skogsbruket verkar för denna första implementering (lavskrika) fungerat dåligt och hittills verkar alltså Skogsstyrelsen ambition att få denna avgörande faktor för att implementeringen skall kunna genomföras på ett bra sätt långtifrån uppfylld.

Beslutet har väckt diskussion om hur berättigat det är <http://www.helahalingland.se/gavleborg/bollnas/delade-meningar-om-hur-hotad-lavskrikan-ar>

De funderingar jag framför här är förstås inte kompletta, några är spekulativa och kan nog avstämmas bättre. En del som jag fått reda på har inte lett till de modifieringar jag kunde gjort. En del av de problem jag tar upp kommer att återkomma för andra arter, men lavskrikeärendet är ju det mest aktuella av de större fallen och kommer att återkomma tills domstolen uttalat sig och kanske därefter.

Jag anser artskyddsförordningens tillämpning nu är hela skogsbrukets akuta problem, inte bara några få markägares. Någonstans bör skogsbruket ha central kontroll över vad som händer på området, kunna sammanfatta, kunna dela med sig av information och argumentera.

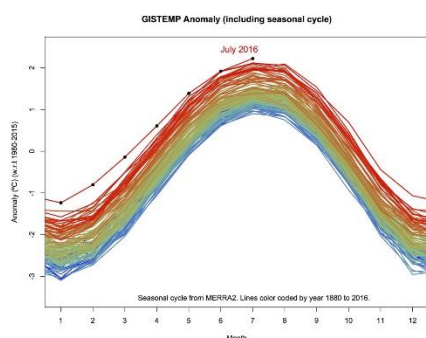
Sydgränsen drar norrut - en följd av varmare klimat?. Skogsstyrelsen anför som ett skäl att sydgränsen för lavskrikans utbredningsområde uppges ha dragit sig drygt 10 mil norrut de sista trettio åren. Klimatet blir varmare och en effekt av detta är att utbredningsområdet för arter drar sig norrut, huvudförklaringen till den förmodat minskande förekomsten i det aktuella området är nog att det blivit varmare. Svensk fågeltaxering uttrycker det: "proportionen sydliga och värmeälskande arter har ökat i landet, på bekostnad av mer nordliga arter" Avverkningsförbud hindrar inte storskaliga klimatförändringar. Det är absurt och orimligt att svensk skog inte skall få avverkas för att det blir konsekvenser för arterna när klimatet blir varmare. Denna troligaste förklaring diskuteras inte i beslutet. Arternas livsmiljö är inte konstant när det blir varmare och att lavskrikan drar sig norrut kanske bara innebär att den lever kvar i sin livsmiljö även om de geografiska gränserna för livsmiljön ändras.

Andra faktorer än skogsbruk påverkar förekomst Fågeltaxeringen spekulerar att den viktigaste orsaken till variationer i tiden för lavskrikan kan ligga i födotillgången. Det kan vara den faktor som minskat livsutrymmet för lavskrikan i det aktuella området, och då hjälper kanske inte restriktioner för skogsbruket. Det bör inte leda till omfattande restriktioner för skogsbruket när de naturliga förutsättningarna för arter ändras. Artskyddsförordningen talar primärt om arters livsmiljöer snarare

än geografiska utbredningsområden. När livsmiljön flyttar norrut eller ändras av andra orsaker, är det inte klart att den åtföljande ändringen av utbredningsområdet motiverar åtgärder.

Ändringar i artförekomst som hänger samman med ändringar i skogen är inte i sig alarmerande. Att förekomsten av lämpliga habitat ändras över tiden är självklart och att arterna med viss fördröjning följer med är också naturligt. Detta bör knappast vara anledning till drastiska ingripanden för ohotade arter. För lavskrikan är det bäst med 60+ årig skog med graninslag, troligen har det blivit mindre av detta det sista halvsekle i norra Sverige. Det är logiskt att tro att skogsbruket minskat livsutrymmet för lavskrika och att en del av den observerade numerära minskningen beror på successiva ändringarna i skogsbruksmetoder även om andra ändringar i samhället kan vara viktigare. Artfakta skriver "En minskning av populationen pågår eller förväntas ske." Det är inte säkert att populationen *verkligt* minskar och en förväntan att det kommer att ske är inte en visshet höjt över rimligt tvivel. Händelseförlopp blir ofta inte vad som är förväntat och ter sig mest logiskt. Det kan finnas andra faktorer som väger tyngre så att arten ändå ökar och även i marginalerna, detta är inte diskuterat och knappast möjligt att avgöra i detta fall, "faktorerna" uppträder kanske som slump (utöver det säkra tipset att uppvärmningen gör att nordliga arters utbredningsområden drar sig norrut). Det är inte säkert att omfattande avverkningsförbud hindrar eller motverkar dessa förändringar på landskapsnivå eller att Skogsbruk med mer gallring av gammal skog är bättre för lavskrikan. Habitatet är inte på väg att försvinna inom överskådlig framtid när en icke hotad art förefaller stabil i nästan hela utbredningsområdet. Artdatabanken säger att för en del arter fordras det att 20% av de ursprungliga habitatet finns kvar. Detta innebär att den högsta tolerabla nedgången i förekomst pga habitatändringar är 80%. Lavskrikan ligger långt från den gränsen. Lavskrikan verkar ha en viss anpassningsförmåga till både skogsbruk och klimat, det är fel att överdramatisera konsekvenserna av mindre ändringar i förekomst.

Eftersom uppvärmningen accentuerats, 2016 blir med all sannolikhet det varmaste året "någonsin" (se figuren, de tio månader fram till juli 2016 har var och en slagit nya månadsrekord) kommer skogsbruk över mycket stora arealer att påverkas om skogsbruk (eller snarare dess frånvaro) som gör att arterna trivs bättre skall användas som motmedel

Proportionalitet Konsekvenserna blir mycket stora för markägarna/näringsidkarna (t ex värdesänkning av fastighet), därför bör också fördelen för lavskrikorna vara stora. Grundläggande för rättsuppfattningen är proportionalitet, dvs skadan en åtgärd gör skall inte vara långt större än nyttan. Denna princip borde gälla även för artskydd.

Arters förekomst varierar ständigt, mer eller mindre. Därtill kommer statistiska fel i uppskattningarna, som blir större ju färre det gäller. Osäkerheten i skattning av förändringar är oftast än större än status ett visst år. Vid beslut som drabbar näringsidkare så hårt borde tillförlitligheten och den statistiska signifikansen av vad som framförs som fakta sättas högt eller åtminstone utförligt

diskuteras, men det görs inte. Beslut, som får stora negativa konsekvenser får berörda, borde bygga på information som är säker, inte förmodanden som mycket väl kan vara fel.

Förekomst och dess ändringar osäkra. [Artdatabanken](#) skriver att lavskrikorna har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren och beräknas f.n. uppgå till mellan 31 000 och 72 000 par (artfakta, på wikipedia är förekomsten och dess ändringar osäkrare) och bedöms enligt artdatabanken fortsatt minskande, men så långsamt att den inte längre är rödlistad. Den bästa gissningen är det värde som uppges av Skogsstyrelsen, men det finns inget starkt vetenskapligt stöd för att lavskrikorna minskat mer än 10% på 30 år. För de senaste 20 åren har lavskrikan ökat (bilaga 1).

Lavskrika planeras av Skogsstyrelsens styrelse att avföras från "bilaga 4". Den finns inte på Skogsstyrelsens lista över prioriterade fåglar daterad februari 2016 <http://www.skogsstyrelsen.se/Global/myndigheten/Om%20oss/Remisser/Remissversion%20Bilaga%204%20%20f%C3%B6reskrifter%20SvL.PDF> Den borde därmed inte vara meriterad för någon särställning gentemot andra fåglar. [Skogsstyrelsen har producerat artvisa vägledning för prioriterade fåglar](#) men där finns inte lavskrika med. En del anser att den visserligen finns på listan, men att det är beslutat att lavskrikan kommer att avföras (<https://gunnarlinden.wordpress.com/2016/07/12/att-tillampa-artskyddsforordningen-utifran-lokal-bevarandestatus/#comment-167> och liknande http://www.skogsaktuellt.se/artikel/51176/skogsstyrelsen-forbjuder-avverkning.html?fb_comment_id=1146477418708847_1146654535357802#f499c0badc6ccf). Det är definitivt vare sig bra, acceptabelt eller förtroendeingivande att Skogsstyrelsen vid sina artskyddsförordningsbaserade beslut mörkar denna typ av information. Även om nu lavskrika formellt skulle finnas på listan över prioriterade fåglar, är det uppenbart att det råder mycket delade meningar om lavskrika kvalificerar för detta och bara det är en anledning att avstå från avverkningsförbud för att inte störa denna art. Skogsstyrelsen ger intryck av att sträva efter att skapa ett prejudikat att artskyddsförordningen skall kunna tillämpas även utanför kretsen av prioriterade fåglar. Om lavskrikan finns när bilaga 4 fastställs hösten 2016 kan man starkt misstänka någon form av påverkan av att Skogsstyrelsen inte vill se sina med stöd av artskyddsförordningen fattade beslut ifrågasatta. Spelet omkring lavskrikan, bilaga 4 och prioriterade arter bidrar till befogad och troligen långsiktig misstänksamhet i spelet omkring artskyddsförordningen. Det hade varit klokare att implementera en annan art först.

Svensk fågeltaxering (bilaga 1) finner en uppgång i antalet lavskrikor i Sverige sedan 1998. 2011 var den högsta förekomsten av lavskrika och 2015 den näst högsta sedan uppskattningarna standardiserats 1998, knappast förenligt med en långsam nedgång sedan 1998. Det noteras: I Norrlands skogar under de senaste dryga femton åren visar den övergripande trenden över standardruttperioden inte på några genomgående förändringar även om förekomsten hoppar med en faktor två mellan år. Kurvans detaljerade utseende med mer eller mindre markanta toppar vart tredje fjärde år är intressant. Vid direkt jämförelse finner man att topparna överensstämmer med goda år för arter som fjällvråk, hökuggla och jorduggla!

Det skulle kunna vara så att uppvärmningen verkar populationshöjande på lavskrikan, som är en utpräglad stannfågel i kallt klimat. Sådana borde gynnas om vintern blir något kortare. Denna effekt kanske balanserar andra förändringar som drar nedåt.

Skogsstyrelsens påstående att lavskrikan nationellt minskat intill nu förefaller grovt missvisande, man kan inte utgå från enstaka år som Skogsstyrelsen gör utan bör använda trender. Skogsstyrelsens utlåtande är inte acceptabelt vetenskapligt underbyggt.

Förekomst och dess ändringar i ett litet område osäkrare än i ett stort. I det aktuella området anför Skogsstyrelsen i sitt beslut att lavskrikan sedan 1990 minskat från 21 revir till 9 nu. Jag anser att angivna siffror är för statistiskt osäkra för att ta till intäkt att det verkligen är en minskning. Att hänvisa till observationer enstaka år, som Skogsstyrelsen gör, är knappast acceptabelt. Svängningar mellan närliggande år är större än en faktor två nationellt (svensk fågeltaxering). Givetvis är svängningarna större i mycket små områden, och dessutom är så låga tal som anges också föremål för stora variationer mellan observationstillfällen. Möjligen är nedgången statistiskt signifikant om det vore oberoende observationer men de kan säkert inte betraktas som oberoende. Det åsyftade området verkar vara orimligt litet för meningsfulla tidstrendstudier, det verkar inrymma mindre än en promille av den nationella förekomsten. Det förefaller finnas otillräckligt stöd för att de ändringar över tiden i populationer i de små delar av Hälsingland, som beslutet bygger på, beror på något annat än statistisk slump. Det förefaller inte bortom tvivel att populationen omkring det aktuella området inte minskat det sista decenniet (den stora årliga variationen spelar in). Även om det vore så är det mycket osäkert om de lokala ändringarna har med lokalt skogsbruk att göra.

Artskyddsförordningen skall inte förhindra att åtgärder skadar enstaka exemplar. Förbudet berör fyra par och bevarandestatus i närområdet vilket är ganska nära enstaka och även näromgivningen är en liten del av "livsmiljön" för arten. Det är möjligt men diskutabelt om verkligen artskyddsförordningen bör tillämpas för så här små delar av populationen.

Tjugo-dubbling av vite och tio-dubbling av förbudsareal! Fram till slutet av 2015 beskrivs förhållandena på: <http://www.lantbruk.com/skog/skogsstyrelsen-valdigt-fa-som-inte-foljer-vara-beslut> –"Skogsstyrelsen kan inte förbjuda hela avverkningar, enligt skogsvårdslagen. Men vi kan skriva ett förbud på att skogsägaren inte får avverka värdefulla naturmiljöer på mellan 2 till 10 procent av hela avverkningen, beroende på avverkningens storlek." "Besluten är ofta kopplade till ett vite. Om skogsägaren inte följer beslutet kan vitet dömas ut... Ett vite kan vara mellan 10 000 och 50 000 kronor, beroende på storleken på avverkningen." Det finns hittills (sommaren 2016) inte ett enda fall då ett vite betalats eller ens att betalningskrav drivits, hittills har åttlydnaden av Skogsstyrelsens beslut varit sådant att detta inte behövts.

Men i fallet FånGåsen 2016 är (för en av skogsägarna) avverkningsförbudet 100% av sökt avverkning (11 hektar) och vitet en miljon kronor. Ett stort steg från "frihet under ansvar", det är Skogsstyrelsen som kräver att få ta ansvar!!!! **Skogsstyrelsen har mer än tiodubblat sanktionerna mot de markägare som inte rättar sig efter Skogsstyrelsens påbud.**

Ekologiska konsekvenser. Alla mänskliga beslut har ekologiska konsekvenser, så även avverkningsförbud. De kan troliggöras att det är bra för en enstaka art i ett isolerat område, men kan i andra avseende ha negativa konsekvenser, kanske negativa för andra arter och ekologin i stort. Man talar i naturvårdssammanhang om landskapsplanering. De andra konsekvenserna behöver kanske inte utvecklas om det är en mycket hotad art, men bör behandlas om det är en art som berör en avsevärd andel av arealen och långt från hotad.

Obalanser syn på artförekomst hos Skogsstyrelsen. Svensk miljövard karakteriseras av svårartad brist på logik, insikt i vad som kan förväntas, balans mellan insatser och effekt och logik, rimliga tolkningar av och kommunikation om påbud från EU, politiker och jurister, växande brist på förståelse för de som "drabbas". Nu har detta spritt sig även till Skogsstyrelsen med denna första implementering av artskyddsförordningen. Tar för mycket plats att utveckla mer här.

Beslutet gäller ett mycket större område än avverkningsförbudet. Avverkningsförbudet gäller väl förhållanden som täcker tiotusentals hektar skog, ofantligt mycket större arealer än som berörs av avverkningsförbuden? Och där finns väl fler lavskrikor med revir? Dvs avverkningsförbudet täcker i

praktiken ett mycket stort område. Detta borde dokumenteras, skogsägarna har rätt att kunna se var de inte får avverka i förväg och inte först efter att de skickat in avverkningsanmälan? Länsstyrelsen i Gävleborg borde nu upprätta statistik på i hur många revir i Hälsingland med känd förekomst av lavskrika som avverkning godkänts, så att chansen för underkännande kan bedömas.

[Gunnar Lindéns blogg, lavskrikan senaste inlägget \(160711\) om lavskrika!](#). Han tog upp lavskrika redan i bloggens allra första inlägg, lavskrikan står högt i kurs vid val av skäl att stoppa avverkningsplaner! Skogsstyrelsen får en ros (taggig) för att förra gången avverkning förbjöds för att inte störa lavskrika så var det inte överklagbart, men nu går det att överklaga. Han påpekar en av konsekvenserna med lokala bedömningar, att lokala tjänstehen blir lite mer engagerade för ärenden om de näraliggande markerna och deras variationer i tid och rum i förhållande vad som händer utanför länet (för att inte tala om lokala ornitologer). Det påpekas att en annan del av Skogsstyrelsen vill ha bort lavskrikan från listan över de fåglar som speciellt skall beaktas vid tillämpning av artskyddsförordning. Hade detta verkställts skulle det inte blivit avverkningsförbud. Men det kanske finns opinioner bland naturskyddshandläggare som ser en möjlighet att tillrättavisa Skogsstyrelsen centralt när det gäller hotbild för lavskrikan. Och samhället är ju utomordentligt konservativt när det gäller att *sänka* skyddsnivå, eller det sker med stor fördröjning! Bloggartikeln bekräftar att man inte nu kan skönja någon övre gräns av förbud i framtida tillämpning av artskyddsförordningen. Ett nytt relevant inlägg 160816 <https://gunnarlinden.wordpress.com/2016/08/16/artskyddet-och-den-svenska-skogsbruksmodellen/>

Uppvuxen skog skall dominera. Skogsstyrelsen skriver att inom lavskrikans revir får finnas högst 15% öppna ytor eller ungskog. Jag kan inte återfinna varifrån uppgiften kommer. Jag tar för givet att "ungskog" syftar på huggningsklass B, plant- och ungskog. Det kanske blir väsentlig reduktion av avverkningsplaner i Norrland om högst 15% öppna ytor eller ungskog skall finnas kvar efter avverkning. Nog tvivlar jag på att lavskrikan skulle vara så vanlig om den vore så habitatkrävande. Referens om lavskrikans minimi-behov och dokumentationen bakom verkar behövas! Det är möjligt uppgiften avser vissa omständigheter, som då skulle kunna motverkas genom uttagets utförande, men beslutet tycks totalt avfärda uttag av virke.

Förekomst vanlig. Arten finns i en stor del av norrländsk skog, storleksordningen uppåt hälften, försök till skattningar är mycket diffusa och varierande. Min skattning är: $50000 \text{ par} * 100 \text{ hektar/revir} = 5 \text{ miljoner hektar}$, något mindre än halva Norrland. Andelen skog med lavskrikor är högre i skog över 60 år, dvs högre i slutavverkningsskog än i all skog. Skulle risk för liten nedgång accepteras som orsak till avverkningsförbud skulle detta kanske teoretiskt kunna stoppa hälften av alla avverkningsplaner i Norrland. Lavskrikan kan knappast vara särskilt specialiserad, då skulle den inte "ockupera" så stor del av arealen. Förekomsten har minskat, men inte oroande snabbt eller drastiskt. Den eventuella lokala minskningen är inte dramatisk.

Avverkningsförbud gäller på mycket stora arealer även om skenbart små. De formella utfärdade avverkningsförbuden gäller bara tiotals hektar, men lika goda skäl för avverkningsförbud finns för tiotusentals hektar enbart i Gävleborg.

Oförutsägbart för markägare. Markägaren eller anlitaad entreprenör trodde nog inte vid avverkningsplanering att de argument som myndigheterna i det här fallet framfört som skäl för avverkningsförbud var sannolika, det finns redan mycket att tänka på. **Vad är meningen med att upprätta skogsbruksplaner?**, om det är oförutsebart vad myndigheterna hittar på när sedan länge planerade åtgärder skall verkställas?

Möjligen kunde gränserna märkas ut där resonemanget betraktas som relevant på en karta över Gävleborgs län som fanns i den artvisa vägledningen för lavskrika. Då skulle nog risken för olämplig

avverkning minska. Något annat län behöver inte göra det om de inte känner för att någon gång tillämpa det mot lavskrika.

Psykologiska effekter Skogsstyrelsens beslut känns inte rimligt. Subjektivt känner jag denna myndighetsutövning djupt oroande och inte förenlig med min rättsuppfattning. Tillämpad juridik skall helst vara förenlig med rättsuppfattning. Blir detta en allmän reaktion hos de som hanterar skog, så kommer stödet för artskydd generellt att minska, med vad det innebär. Om domstolen upphäver detta avverkningsförbudsbeslut, så kan skogsbruket skönja en övre gräns för tillämpningarna och då förbättras acceptansen radikalt. För mig skulle incitamentet att intressera mig för artskyddsförordningens tillämpning försvinna. Det bidrar till polarisering att jag försöker påverka skogsbruket, men skogsbruket verkar gilla det, och skogsbruket verkar samtidigt för passiva och slöa i initierad reaktionen, så jag tycker det är berättigat. Skogsstyrelsen direkt uppmuntrar att påpeka svagheter inför domstolsförhandlingen. Domstolar och Skogsstyrelsens handläggare förväntas att kombinera juridik med sunt förnuft!

Försiktighetsprincipen Det borde vara klarare uttryckt när och om "försiktighetsprincipen" använts (när fakta är oklara så gissas det värde som leder till åtgärd som avverkningsförbud). Av riktlinjerna framgår att det skall vara större tolerans för befarad påverkan (av avverkningen) om arten inte är rödlistad eller har (nationellt) gynnsam bevarandestatus eller inte är sällsynt. Visserligen anges det i riktlinjerna bara att försiktighetsprincipen då kan ges mindre betydelse, men jag tror riktlinjerna övertolkar ursprungstexterna.

Hur stor blir den övergripande effekten av artskyddsförordningen? Huvudproblemet är att det inte finns någon prognos för detta. Vore prognosen mindre reduktion än t ex en procent av vad markägaren skulle gjort med reglerna hittills vore det väl inte så farligt och knappast motiverat med mycket djupt tänkande. Hittills har det varit långt mindre. Men det kan vara en snöboll som nu sätts i rullning och växer till en okontrollerbar lavin. Därför borde skogsbruket nu satsa resurser på att studera utvecklingen och om omfattningen och storleken av restriktionerna verkar omotiverat stora! Jag är helt övertygad om att Skogsstyrelsen själv kan göra utredningar inom ramen för nuvarande lagar så att avverkningsförbud inte utfärdas med så vaga grunder och små troliga effekter som för lavskrika. Det gick bra att uppskjuta implementeringen i ett decennium, då borde det kunna implementeras i en låggradvariant ett decennium till!

Nordförflyttning av sydgräns Från <http://www.fageln.se/art/lavskrika.aspx> "Under 1800-talet tycks lavskrikan ha haft en mer utbredd förekomst över Sverige än vad den har idag. Äldre uppgifter tyder på att den då förekommit så gott som hela Dalarna samt i nästan hela Gästrikland."

Bidrar ej till areella mål. Många anser att ett mål skall vara att 17-20 % av skogsmarken skall permanent undantas från Skogsbruk och att Sverige inte uppfyller detta mål. Avsättningar för att fördröja att lavskrikans sydgräns förskjuts mot norr kommer inte att accepteras som permanenta och bidrar inte till detta mål. Därför anser jag att om avsättningen görs den skall göras permanent som ett naturreservat (och då inräknas bland de naturreservat som regeringen beslutat om), men detta är uppenbarligen inte avsikten. Därigenom bidrar förbuden till de areella målen och kan finansieras och faller inom vad skogsstyrelse och länsstyrelser vid en sammanvägd bedömning betraktas som viktigast.

Skogsbruk kan bedrivas i andra former än planerad slutavverkning. Skogen kan kanske gallras med hänsyn så den blir bättre för lavskrikan. Det finns kanske anslag att få för sådana miljövårdande åtgärder. Det är inte känt om de berörda skogsägarna uppmärksammas av Skogsstyrelsen på alternativ, det tycker jag borde ingå i Skogsstyrelsens hantering av sådana här fall. Jag har faktiskt skrivit direkt till den ansvariga för att detta dokument för att förebygga att det blir orättvist mot

Skogsstyrelsen. Kanske de planerade avverkningarna kan dras ned till hälften. Men det står faktiskt i beslutet att all form av avverkning kommer att störa lavskrikan oberoende av hur den genomförs, så alternativ verkar uteslutas.

Gallring? Det borde nog vara otillåtet enligt artskyddsförordningen, men eftersom det inte behöver anmälas så undrar hamnar man nog i samma situation som tidigare för slutavverkning. Skogsstyrelsen kan kanske anse att det skulle vara förbjudet men det är svårt att få detta prövat i domstol. Verkar som problemet man ville komma ifrån fanns kvar!

Subjektiv formulering Uppgiften att arten inte är rödlistad formuleras subjektivt av Skogsstyrelsen och i grunden Artdatabanken som skriver "Populationen har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren, men minskningen bedöms inte ha överstigit 15 % de senaste 15-18 åren: " Är det inte säkert att arten minskat mer än 10% på trettio år är det knappast säkert den minskat alls i slutet av perioden och framhäver man att minskningen inte överskridit 15% så insinueras en icke oväsentlig minskning, trots att det finns signifikant stöd för att det skett en ökning de senaste 15-18 åren. Detta är väl OK att artdatabanken skriver, men när Skogsstyrelsen för det vidare verkar texten mer insinuerande. Jag noterar formuleringar som verkar valda för att underbygga ett avverkningsförbud. Det är kanske motiverat just eftersom man förstås vill motivera ett beslut, men en domstol bör vara observant på sådana formuleringar.

Bakomliggande egentlig orsak?? Lavskrikan i artens sydkant har varit hett stoff flera år redan och finns en lokal naturvårdsopinion som säkert påverkat: <http://www.natursidan.se/nyheter/familj-lavskrikor-stoppar-skogsavverkning/> Den bakomliggande *egentliga grundläggande* orsaken till avverkningsförbudet kan kanske sökas här: <http://www.natursidan.se/nyheter/lavskrikornas-skog-i-kittan-ar-skovlad/> och <http://www.arbetarbladet.se/opinion/insandare/ar-det-sa-svart-att-ta-hansyn> och <http://www.fotosidan.se/blogs/levandeskog/naturvarden-blaste-bort-i-lavskrikans-skog.htm> . Länsstyrelsen skriver 15-12-22 om avverkningarna: "Avverkningen berör ett revir... som bevakats sedan 25 år tillbaka av Bollnäs fågelklubb" Namnet på avverkningsområdet är Fångåsen och det är också nämnt upprepade gånger som ett lavskrika-revir av lokala förmågor. Är en tungt vägande verklig orsak fågelskådning/friluftsliv vore det relevantare med reservat!

Lavskrikebeslutet kom i början av semestern. Beslutet offentliggjordes i slutet av juni och början av juli och ett uppföljande beslut (bl a om lavskrika skall permanent strykas från bilaga 4) beräknas tas tidig höst, därigenom minimeras reaktionen och diskussionen och möjligheten att modifiera baserat på reaktioner för ett av de kontroversiellaste beslut Skogsstyrelsen någonsin tagit. För markägare försvåras kontakt med juridisk expertis för överklaganden.

Skogsstyrelsens övertro på sin förmåga att fatta beslut på ett vettigt sätt. Skogsstyrelsen påstår kategoriskt att de kan avgöra bevarandestatus, även om de är villiga i domstol. Det är svårt och subjektivt och beror på vilka "experter" Skogsstyrelsen väljer att lyssna på. Den kaxiga och kategoriska övertron på den egna bedömningsförmågan är inte klädsam. Därför borde skogsstyrelsen inte välja tveksamma fall som de gjort med lavskrikorna.

Det biologiska underlaget (artdatabanken) är inte tillräckligt genomarbetat för att betraktas som säkert av domstolar. Informationen i artfakta i samband med rödlistan är en bra vägledning. Det har haft starkt stöd av Skogsbruket och även mig för att användas som ett redskap för att hjälpa artbevarande och informationen är rimligt säker för *det* ändamålet. Men det ställer andra och rimligen mycket högre krav om informationen skall användas för att mot markägarens uttryckliga vilja pålägga restriktioner som har omfattande effekter, att sas påtvinga miljöhänsyn av mycket specifika skäl och till mycket stor men för berörda. Då ställs högre krav på att informationen är säker i statistisk mening och det måste tas stor hänsyn till den osäkerhet som finns i informationen.

Sammanställningarna görs för att beskriva vad som är troligt och logiskt, men sannolikheten för att det är bokstavligen sant för mindre områden kan ändå vara oacceptabelt låg. Moralen på artdatabanken och ekologer är att hjälpa samhället att förbättra för arterna, inte att bevaka vad skogsbruket därutöver är intresserade av. Dessa fågelarter behöver utsättas för en mer kritisk granskning om konsekvenserna av det eller det verkligen blir vad som förmodas för att vara användbart i oberoende juridiska prövningar och vara trovärdigt gentemot skogsbruket. Jag har inte tänkt på hur granskade och användbara de artvisa kunskapssammanställningarna som Skogsstyrelsen sammanställt är för det ändamålet, men kunskapssammanställningen har ju inte gjorts för lavskrika, så det kan jag inte bedöma än.

Små risker för störningar av arterna kan accepteras som grund för avverkningsförbud. De artvisa vägledningarna kan kanske ge vägledning om hur störningar nästa helt skall undvikas. Men det är alltid gradvis – hårdare restriktioner ger bättre effekt. Det går inte som Skogsstyrelsen gör att betrakta det som ett inflexibelt stängsel: på ena sidan positiv och på andra dålig bevarandestatus. Små effekter måste tolereras och hur stora varierar från fall till fall. Vägledningarna bör göras så att detta reflekteras.

Riktlinjerna bygger på artvisa vägledningar, men sådana fanns inte för lavskrika. [Skogsstyrelsen har producerat artvisa vägledningar för prioriterade fåglar](#). Dessa omfattade 65 fågelarter i slutet av juni 2016. Dock ingår inte lavskrikan, sålunda har beslutet tillkommit utan utnyttjande av vägledningen. Detta märks genom att olika källor (artdatabanken respektive fågeltaxeringen) inte ger helt samstämmiga uppgifter och några uppgifter i beslutet kan jag överhuvudtaget inte hitta. Lavskrikan **borde inte tillåts bli en efterslänrare** bland dessa vägledningar!!: (1) det var det första stora beslutet efter att riktlinjerna för implementeringen av artskyddsförordningen färdigställdes; (2) en del av faktauppgifterna kan på goda grunder ifrågasättas; (3) om man tar fram vad som ter sig som ett fall där bedömningen är mycket tveksam och som tydligen är på förslag att ta bort från prioritetslistan, bör åtminstone underlaget vara bra. (4) Det fanns skäl att förvänta ett överklagande. Skogsstyrelsen välkomnar detta. Också motiv för att ta fram bästa underlag före beslutet. Att sammanställning av kunskapsunderlag för den mest aktuella fågeln, Lavskrika, inte gjorts före omfattande beslut minskar förtroendet för Skogsstyrelsens ambitioner att utgå från bästa beslutsunderlag. (5) Det bidrar till en berättigad misstanke att Skogsstyrelsen medvetet mörkar relevant information (att Lavskrikan kommer att avföras från de arter som är prioriterade). Den artvisa vägledningen för lavskrika är under utarbetande, men kan man lita på en vägledning som kommer från Skogsstyrelsen, som redan prestigemässigt bundit upp sig för att lavskrikans utsatta situation motiverar omfattande avverkningsstopp? Med ett dokument som kommer ett halvår efter det beställts och utan samma granskning som de andra artbeskrivningarna? Det blir också intressant att se om man verkligen får med det senaste från svensk fågeltaxering eller en relevant länk till denna.

Den artvisa informationen kunde också informera om hur nära förestående nordförflyttningen av sydgränsen för lavskrikan är och hur lång tid det troligen tar innan de områden som nu undantas för avverkning för vikande lavskrikepopulation åter blir tillgängliga för avverkning när lavskrikan definitivt dragit mot norr.

Kostnadseffektivitet Hoppet är att avverkningsförbuden skall hindra lavskrikans sydgräns att förskjutas norrut. Vitet om ungefär hundratusen per hektar avser ungefär vinst för markägaren att avverka. Säg att avverkning måste hindras på hundra hektar om året för att förhoppningsvis stoppa utbredningsområdets nordförflyttning. Storleksordningen av kostnaden för att minska chansen att utbredningsområdet nordförflyttas blir då tio miljoner per år i all framtid. Detta är naturligtvis

mycket diskutabelt och kan bli avsevärt högre, men det visar att det blir en hög kostnad för en marginell effekt för en enstaka art.

Beslutet avser att förbättra förutsättningarna för en enda ohotad art. [Aldrig hört talas om flera kriterium för mer ingripande beslut?](#)

Ansvariga: Tjänstemän på länsstyrelsen och rådfrågade experter är lika ansvariga som tjänstemän på Skogsstyrelsen och borde därför namnges! Som det nu är har jag bara kontakt med Skogsstyrelsen vilket dels är orättvist och dels är de jag har kontakt med säkert obenägna att föra vidare.

Kommer avverkning att ske där det nu en gång förbjudits? Uppriktigt sagt tror jag chansen är ganska låg. 1) om artskyddsförordningen tolkas bokstavligen inklusive försiktighetsprincip är det mycket generellt svårt att argumentera emot ett fattat beslut; 2) jag har fått två svar från Skogsstyrelsebefattningshavare som nämns i Fångåsdokumentationen: ”i detta fall där arten inte är med på någon lista men ändå är starkt hotad eller där populationen minskat under en längre tid.”; ”Det som kan sägas generellt är att om lavskrikans bevarandestatus påverkas negativt av avverkningen” och ytterligare en som var inblandad men inte namngiven bekräftar att beslutet tagits i medvetande om att arten inte fanns på listan över särskilt hänsynskrävande arter: . Dessa ställningstaganden i det enstaka fallet från för beslutet centrala befattningshavare vid Skogsstyrelsen lär vara ristade i sten; 3) i det tidigare lavskrika-ärendet avverkades inte skogen fast lavskrikorna lämnat området, Skogsstyrelsen fann en annan väg att stoppa avverkning. Man kommer nog att hitta något i det här fallet också. Andra rara arter har nämnts i samma område. Om lavskrikorna försvinner så har området blivit värdefullt för något annat. Så jag avråder de berörda markägarna från att hoppas att någonsin få avverka.

De risker skogsbruket utsätter arter för har överdrivits förut. Med otillräcklig kunskap om relevant forskning basunerade naturskyddet ut: ”[Stoppa det oansvariga skogsbruket som hotar blåbären i våra södra skogar.](#)” Detta gav inspiration till en bok! Mer vetenskaplig diskussion om utveckling av blåbärsförekomsten av [Hans-Örjan Nohrstedt...](#) Skogsstyrelsen borde betänka att de riskerar en liknande dom av eftervärlden, om Skogsstyrelsen i kaxiga självsäkra ordalag på relativt svagt underlag genomtrumfar en död hand över skogsbruksenheter för att de stör av lavskrikor! Bättre att satsa på säkrare kort och hålla insatserna låga! Skogsstyrelsen bör vara långsiktig och tänka på att beslut skall stå sig inför historiens dom, vilket inte alltid har varit fallet med Skogsstyrelsens trots höga ambitioner!

Tackord: haft viss hjälp med att hitta artvisa vägledning för fåglar och bättre förstå frånvaron av övergripande bevarandestatus och att fåglar är olika och oklarheter i vilka prioriterade fåglar av person på Skogsstyrelsen inblandad i Fångåsen. Skogsstyrelsen verkar konsekvent svara på direkta frågor. Skogsstyrelsen har genom olika kanaler inklusive direktkontakter känt till mina bloggar och haft möjlighet att korrigera eventuella allvarigare missuppfattningar. Tacket innebär inte att hjälpen varit stor. Gunnar Lindéns blogg är hjälpsam och informativ och viss interaktion förekommit, han fäste initialt min uppmärksamhet på fågeltaxeringen och uppvärmningen. Uppmuntran mottagen och inget ogillande från seriöst icke starkt partiskt håll, annars skulle jag lagt av.

Några länkar och informationskällor:

Detta dokument är inte helt uppdaterat, **en lista på dokument med anknytning till lavskrikefallet och artskyddsförordningen på**

<http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtskyddsforordningDagLankar.pdf>

Ornitologplats: <http://www.sofnet.org/>

Där kommenteras avverkningsförbudet http://www.sofnet.org/sveriges-ornitologiska-forening/nyheter/sofs-nyhetsarkiv-visaren/?item=art_art-s1%2F5246
[Artdatabanken](#) om lavskrika om fågeltaxering

Ytterligare funderingar om lavskrikan och riktlinjerna/artskyddsförordningens konsekvenser finns på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtskyddKonsekvens.pdf>

Funderingar utgående från riktlinjernas exempel på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtskyddExempel.pdf>

Dag Lindgren 161114. Detta dokument uppdateras när jag hittar skäl. Senaste version finns på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrika.pdf> Det har uppdaterats många gånger sedan 14 juli när det först lades ut mer utförligt och inte uppdaterats mycket efter augusti

Bilaga 1 Lavskrika - antal i Sverige.

[Det finns en bättre uppdaterad version av denna bilaga](#)

Svensk fågeltaxering

Sveriges fåglar inventeras årligen av svensk fågeltaxering www.fageltaxering.lu.se. Dessa observationer används som kriterier på utvecklingen i "miljömålen", bl a "levande skogar".

Inventeringsdata för lavskrika 1998-2015 är tillgängliga på nätet via fågeltaxerings webb. Den högsta förekomsten var 2011 och den näst högsta 2015. Det är statistiskt signifikant (*) att antalet ökar.

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	%Y	S
1	0,39	0,48	0,38	0,59	0,66	1,03	0,45	0,48	0,60	0,40	0,56	0,62	1,15	0,44	0,49	0,80	1,12	1,80	*

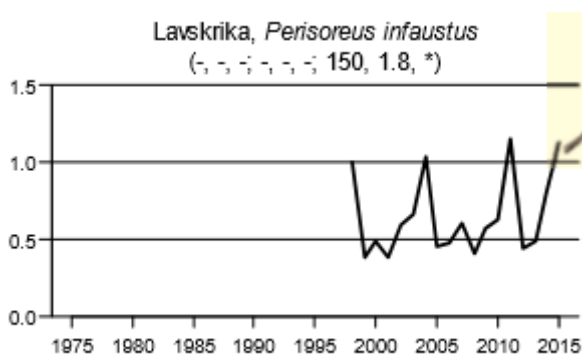
Den cykliska variationen över tid anses bero på födotillgången, i första hand sorkförekomst. Det högsta värdet är 1.15 och det lägsta 0.38, dvs uppskattning enstaka år varierar med en faktor tre. Denna variation är delvis "slumpvariation" och den "verkliga" antalsvariationen är lägre.

Rapporter publiceras årligen. Den senaste rapporten finns på:

<http://www.fageltaxering.lu.se/sites/default/files/files/Rapporter/arsrapportfor2015kf.pdf> Den säkra slutsatsen är att antalet lavskrikor inte minskat de sista decennierna, hur mycket de ökat och signifikansgraden är mer osäkert.

Kommentar för lavskrika: Det blev i princip ett tangerat toppindex för lavskrikan 2015 (se "prognosen" i förra årets rapport!). Enbart 2011 har ett marginellt högre index. Som vi redogjort för på annan plats finns starka samband mellan gnagartillgång och antalet observerade lavskrikor på standardrutterna.

Figur 13. Beståndsindex för 187 arter enligt vinterpunktrutterna (blå kurva), sommarpunktrutterna (röd kurva) och standardrutterna (svart kurva). Beståndsindex är satt till 1 för 1998. Under artnamnet visas medelantalet fåglar räknade per år, genomsnittlig trend i % per år, samt statistisk signifikans (se Metoddelen). Dessa siffror redovisas i ordningen vinter, sommar och standardrutter, åtskilda med semikolon. Index i siffror för dessa och ytterligare arter finns på hemsidan.

"De arter/raser som ökat mest är sydlig gråsiska, fjällripa, sydlig gransångare, steglits, storskarv, tornfalk, nordlig gransångare, stenknäck, lavskrika och domherre"

Artdatabanken – rödlistan

Artdatabanken utgår från osystematiska observationer och försöker väga ihop dessa. Vart femte år publiceras en rödlista, den senaste 2015. Informationen bygger på ackumulerad information, när man bedömer rödlistningskategori är antalsutvecklingen senaste decenniet ett kriterium, men information från 2015 kommer försent för att påverka. Lavskrika har kategori "livskraftig" vilket är ett annat sätt att uttrycka "icke rödlistad". Artdatabankens information om lavskrika ligger på <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103031> Informationsbladet har en lista med länkar till mer information, men inte till svensk fågelinventering.

Jag saxar: "Arten fortsätter att minska i antal, men nu i en så långsam takt att den blir bedömd som LC (NT 2010)." " En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Populationen har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren, men minskningen bedöms inte ha överstigit 15 % de senaste 15-18 åren. Arten minskar och försvinner successivt..." "Den svenska populationen verkar vara stabil sedan mitten av 1990-talet och beräknas f.n. uppgå till cirka 50 000 par (31 000–72 000). Uppgifter om täthet i den häckande populationen är knapphändiga och svårtolkade på grund av skillnader i metodik"

Varför pläderar artdatabanken att antalet minskar fast det ökar? Rödlistan 2015 baseras på information som var tillgänglig 2014 och därmed är fågelinventeringarna 2014 och 2015 inte med, och då får man av fågelinventeringen ett intryck av sjunkande trend eftersom värdeserien börjar i en topp men slutar i en botten och inte som den senaste mätserien börjar och slutar på samma ställe i cykeln. Informationsbladet själv är motsägelsefullt, på ett ställe sägs att populationen är stabil sedan mitten av 1990-talet (vilket stämmer med fågeltaxeringen) och på ett annat förutspås en minskning, vilken inte stämmer med observationer.

Mina kommentarer

Förekomsten av lavskrika i den objektiva systematiska fågelinventeringen ökar signifikant sedan 1998. Detta kan inte längre negligeras, **det måste accepteras även av naturvårdare att lavskrikan inte minskat de sista decennierna. Därför måste det också accepteras att det sätt skogen hanterats sedan 1995 i Norrland inte verkar haft en negativ påverkan på lavskrikan!** Verkliga iakttagelser måste ges större vikt än teoretiska förutsägelser, teoretiska förutsägelser bör väga mindre när verkligheten inte följer teorin.

Populationen lavskrika verkar öka, trots den nordförflyttning av nordgränsen som Skogsstyrelsen påstår pågår, som borde medfört en populationsminskning. Att det är en faktisk långsiktig ökning tycker jag inte kan sägas vara säkerställt även om ökningen just vid toppen 2015 är signifikant, men det är inte längre hållbart att pläderna för att en långsiktig minskning kan förväntas. Men det går upp och ner här i världen, självklart kan en minskning inträffa och lavskrika kan bli rödlistad igen, vad jag säger är bara att man inte kan utgå från det.

De begränsningar den faktiska skogen och skogsbruket medför är säkert vanlig i resten av utbredningsområdet också, där arten inte minskat sedan 1998. Fågeltaxering visar att lavskrikan ökat vilket gör bedömningen som anges i beslutet om en långsam minskning föråldrad, det finns ingen anledning att tro att den minskar eller att lokala minskningar kan tillskrivas skogsbruket. Även artdatabanken anser populationen varit stabil. Det kan då också vara så att minskningen av utbredningsområdet slutade ca 2001, denna möjlighet måste undersökas innan slutsatsen kan dras att det är en fortfarande pågående nordförflyttning av utbredningsområdets sydgräns, det räcker inte med att uttala att inventeringar visar en lokal minskning sedan början av 1990 talet. Utbredningsområdet kan slutat sjunka några år senare än populationen. Även om minskningen planade ut nationellt 1995 finns det skäl att tro att i sydgränsen populationstätheten var så liten att den inte kan vidmakthållas och det blir en eftersläpning innan nordförflyttningen av sydgränsen

upphör. Det måste finnas empiriska skäl att tro att den lokala populationen minskat trendmässigt även det senaste decenniet eller säg efter 2001.

Det finns skäl att tro att antal par, revir och familjegrupper varierar mindre mellan år och med viss eftersläpning jämfört med de relativa antalen som skattas i fågelinventeringarna. Men en procentuellt ökande trend medför ungefär samma ökning i alla mått.

Att skogsbruket missgynnar vissa fåglar medför ofta att de minskat i antal, de kan ha blivit rödlistade därför, och en habitatförlust kan hävdas. Men det innebär mycket sällan att skogsbruket riskerar att utrota dem. Den svenska skogsbruksmodellen innefattar ett antal åtgärder som syftar till att bevara arterna. Nära en tredjedel av skogen är undantagen från skogsbruk genom generell hänsyn, lågproduktiv skog som inte får brukas enligt skogsvårdslagen, frivilliga avsättningar, och formellt skydd. Därutöver finns träd som inte står på "skogsmark" och inte sköts som skog. Därtill tillkommer brukad skog där nya skogar hela tiden växer till och får egenskaper som de skogar som avverkats haft. Så småningom inställer sig en ny balans när antalet inte minskar längre.

Givetvis är samspel modernt skogsbruk/lavskrika komplext, en del inslag i modernt skogsbruk kan gynna och en del missgynna lavskrika liksom många andra faktorer (som födotillgång och utveckling av andra arter). Den spatiala och temporala skalan spelar också in. I "Skogsbruk" kan inräknas ökande avsättningar och miljöhänsyn, vilka kan mer än kompensera t ex inverkan av avverkning.

Som så ofta finns inte den förståelse av de komplicerade sambanden som borde fordras för beslut med mycket stora konsekvenser för privatpersoner. Det blir alltför självsäkra slutsatser som används som motiv för mycket omfattande åtgärder.

Bilaga 2. Lavskrika, ekologi och skogsbruk, drivare för bevarande

Skogsstyrelsens beslut om avverkningsförbud ger ingen ingående ekologisk förklaring till *de möjliga mekanismerna* till att lavskrika tycks minska i det aktuella området.

De begränsningar den faktiska skogen och skogsbruket medför är säkert vanlig i resten av utbredningsområdet också, där arten inte minskat sedan 1998 (bilaga 1). Fågeltaxering visar att lavskrikan ökat vilket gör bedömningen som anges i beslutet om en långsam minskning föråldrad, det finns ingen anledning att tro att den minskar eller att lokala minskningar kan tillskrivas skogsbruket.

Det finns många inslag i skogsbruk som missgynnar lavskrika och det kan förklara varför antalet sjunkit till slutet av förra seklet. Det finns goda skäl att tro att det skulle bli mer lavskrikor om den norrländska skogen nu lämnades åt sig själv en tid givet inget annat ändras. Men detta är knappast skäl att tro att landets lavskrikapopulation kommer att minska ytterligare vid fortsatt skogsbruk och miljöinsatser som idag. Missgynnas en art av skogsbruk så inställer sig en ny balans vid ett lägre antal där antalet kan vidmakthållas, och det ter sig för mig troligt att detta hänt nu med lavskrikan och det är därför antalet inte sjunkit de sista decennierna.

Jag ställer upp en hypotes för lavskrikans populationsutveckling som jag lägger tyngdpunkt vid i den här bilagan, nämligen att den beror på ändringar av bosättningstätheten i den glesa glesbygden.

Arter växelverkar med miljö och andra arter. Predation och föda är viktiga faktorer. Duvhök och hökuggla är viktiga predatorer för vuxna fåglar, men det finns fler. En skog som skyddar insyn från dessa predatorer gagnar lavskrika. När det finns mycket sork äter predatorerna sork och lavskrikans population kan växa, men när sorken förvinns så tar predatorerna de lavskrikor de kommer åt och lavskrikans population sjunker. Därför verkar antalet lavskrikor variera med sorkcykeln. Antalet lavskrikor hade en topp 2015, och kommer med säkerhet att falla starkt från denna, troligen kommer det att finnas hälften så mycket lavskrikor 2016 som 2015, liksom hände efter de föregående topparna 1998, 2004 och 2012. Antalet predatorer minskar troligen när födotillgången blir begränsande och då kan lavskrikan stabiliseras efter den drastiska nedgången året efter sorktoppen.

Exakt *var* boet finns är i praktiken oftast omöjligt att avgöra för en vanlig observatör.

Lavskrikan är inte lätt att inventera eller avgöra revirgränser. Om man ser hane och hona födosöka tillsammans eller hör sång så är det nog inom reviret.

För lavskrikan är bopredation en av de allra viktigaste begränsande faktorerna. Eggers 2005: "Nest predation was intense and a main cause of nest failure."; Andra fåglar snappar upp ägg och ungar från boet. Nötskrikan kan vara avgörande för detta. Det är viktigt att boet och dess närhet är skyddat från insyn så predatorerna har svårt att hitta det.

Nystrand 2006: "The main predator of this species relies primarily on visual cues to locate its prey, and thus, foraging in open habitat should be associated with higher exposure to a predator. Jays generally chose to feed in cover"

Greisser 2012 Studie Arvidsjaur: En stor del mer än 50 år gammal skog är positivt, förklaring: skydd mot predatorer. "Open land" avser huvudsakligen myr och inte kalhygge/ungskog. Greissers nya studie sätter åldern till 50 i Arvidsjaur, vilket rimligen borde sänka uppfattningen om hur gammal en väsentlig del av skogen i reviret bör vara i Hälsingland till lägre än 60 år.

Lavskrikor missgynnas av gles gallrad skog utan mindre träd under och finns knappast alls på kalhyggen eller ungskog.

Lavskrikan lagrar mat till vintern. En del av vinterlagret kan försvinna med ett kalhygge, men jag tycker det borde vara ovanligt att ett enstaka begränsat kalhygge skulle förstöra en större del av vinterförrådet.

Bosättningar negativt för Lavskrika. Lavskrikan missgynnas av närhet till bosättningar. Detta fångade min uppmärksamhet, bla genom att det kvantitativa sambandet åskådliggjordes med en klarare figur än de andra förmodade sambanden. Från Nystrand 2010 saxar jag figuren nedan. Det är en klart signifikant negativ faktor om avståndet till bosättning är under en km. Detta innebär "gles glesbygd". Bosättningen i gles glesbygd har ökat till cirka 1920 och minskat sedan cirka 1950. Den troliga orsaken anges av Nystrand 2010 till predatorer nära bosättningar: "reproductive success was higher further away from human settlement, indicating a strong effect of human-associated nest predators" Nötskrikan tros vara mycket viktig bopredator och upphåller sig företrädesvis i närheten av bosättningar! Verkar mycket trovärdigt samband och mekanism!

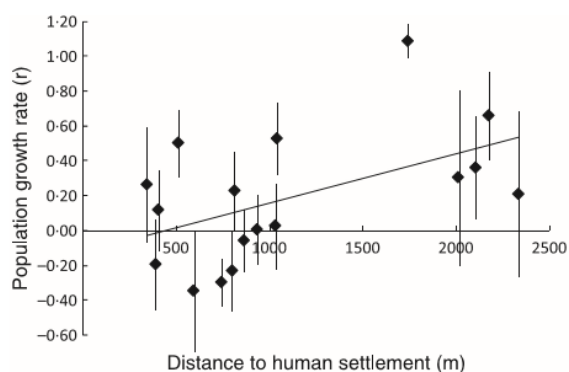

Fig. 2. Territory-specific growth rates (\pm SE) in relation to the distance to human settlement ($n = 17$). An average r -value above 0 indicates that a territory has been successful (i.e. a source) or stable most or all years of sampling, whereas a value below 0 indicates that a territory has repeatedly failed.

Frekvensen hyggen med följande ungskog. Lavskrikor och många andra organismer missgynnas av kalhyggen och plantskog och gynnas inte av ung skog, men uppvuxen skog är positivt. Säg att skog slutar att vara negativ när den är 45 och börjar bli positiv vid 60 år efter kalhygge. Säg att kalhyggesarealen ökade fram till 1950 och därefter legat konstant. Vi får en situation så att frekvensen skogar som varit kalhyggen och nu är under 45 år ökat till 1995 och därefter har konstant areal, och skogar som varit kalhyggen och nu är under 60 år ökat till 2010 och därefter varit konstant. Detta kan förenklat tolkas som att för lavskrika hyggesbrukets negativa inflytande växte till 2010 men började plana ut 1995.

Andra faktorer i skogsbruket som gynnar lavskrika i växande omfattning. Skogsbruket fick en inriktning mot större miljövänlighet och mer miljöhänsyn i mitten på 90-talet, detta borde rimligen gynna en stor del av alla arter som minskat dessförinnan delvis pga skogsbruk som lavskrika, och detta borde rimligen nu fått kvantitativ betydelse. Volymen stående ved har ökat väsentligt sedan 1980 och ökningen fortgår. Gallring och framförallt röjning beskrivs som något eftersatta. Eftersom lavskrika gynnas av tät skog borde detta gynna lavskrika.

Förändringarna i skogsbruket kan ha lett till balanserad nivå. Det är logiskt att tro att om lavskrika påverkas negativt av modernt skogsbruk jämfört med förr, så sjunker lavskrikeantalet och utbredningen tills ett nytt jämviktsläge inträffar. Det är logiskt att tro att detta nya jämviktsläge uppnåddes ungefär vid sekelskiftet även om experterna hittills förmodat att jämviktsläget skulle vara lägre och ta längre tid att uppnå.

Jag har några vetenskapliga särtryck om lavskrika, det är mest studier i Arvidsjaur och nästa alltid norra Sverige. Jag betecknar dem Eggers 2004, Eggers 2005, Eggers 2006. Greisser 2012, Nystrand 2010, Nystrand 2006,

Journal of Animal Ecology 2010, **79**, 266–274

doi: 10.1111/j.1365-2656.2009.01627.x

**Habitat-specific demography and source–sink dynamics
in a population of Siberian jays**

Referenser: Magdalena Nystrand^{1,2*}, Michael Griesser^{2,3}, Sönke Eggers^{2,3} and Jan Ekman²

Tackord: Jag riktar ett varmt tack till Julian Klein utan vars hjälp och diskussionsvillighet bilaga 2 hade varit omöjligt att skriva.

Bilaga 2 är under utarbetande, väntar på mer information. Det känns inte så meningsfullt att grundligare gå igenom lavskrikans ekologi med beröring till skogsbruket före den vägledning om lavskrikan, som Skogsstyrelsen skulle offentliggjort våren 2016, publicerats och analyserats. Men den är på väg och ger förmodligen en allsidigare grund än jag har nu. Men eftersom jag kommenterar ärendet vill jag självklart förstå detaljerna bättre och kan då också granska och komplettera underlaget bättre när det kommer. Det står en del på artdatabankens faktablad, men som sagt väntar jag på Skogsstyrelsens artvisa vägledning med att göra den här bilagan fullständigare.

Bilaga 3. Några artiklar jag skrev i Västerbottenskuriren augusti 2016

Jag skrev en debattartikel <http://www.vk.se/1790501/nackdelarna-med-artskyddsforordningen-har-forringats> Jag ger lite om bakgrunden:

Först skrev jag en insändare i Västerbottenskuriren 160802 <http://www.vk.se/1779874/lavskrikan-hotar-skogsbruket-i-norr> om hotet att lavskrikan försvårar för skogsbruket i Norrland, mest för att väcka politikerna. Jag tror väl inte själv på att hotet är så stort som i mitt skräckscenario och utnyttjat "teoretisk" till bristningsgränsen (i närheten av hälften av avverkningarna i Norrland, det fordrar att försiktighetsprincipen utnyttjas intensivt, hur jag kommit fram till det kommer jag att redovisa först om det finns anledning). Jag var inte heller då medveten om att lavskrikan faktiskt är en av de tio fåglar som ökat mest det sista decenniet utan fokuserade på vad Artdatabanken framfört vilket tycktes vara en prognos för en tillbakagång, och Artdatabanken är ju auktoriteten. Men Skogsstyrelsen har inte uttalat något som gör att scenariot kan uteslutas, ett av syftena är faktiskt att Skogsstyrelsen motiveras att ange en ungefärlig högsta gräns. En kommentar framhävde det vore bra om något i stil med detta går till EU-domstolen. Artikeln låg på övre kvartilen för delningar på facebook.

Krågfågeln hotar skogsbruket

INSÄNDARE Insändarskrubens fråga till politikerna: Hur vill ni ha det? 🗣️

Min insändare fick en svarsinsändare 160810 <http://www.vk.se/1785455/verkliga-hotet-mot-skogen>

Som respons på den senaste artikeln skrev jag en riktig debattartikel i VK

<http://www.vk.se/1790501/nackdelarna-med-artskyddsforordningen-har-forringats> .

Facebookdelningar var det bara en tiondel av opinionsartiklarna som hade mer. Samtliga fyra kommentarer till de tre artiklarna har sas stått på min sida och ingen på Christer Johansson. Christer Johansson fick mycket få "delningar på facebook" på sin insändare, så den "tysta opinionen" verkar vara på min sida. Ingen replik på artikeln 160820. Ingen kritik för debattartikeln, men en del uppskattning på twitter, beundrarmail från en tidigare dekan och dessutom en personligt positiv email från en markägare jag inte kände.

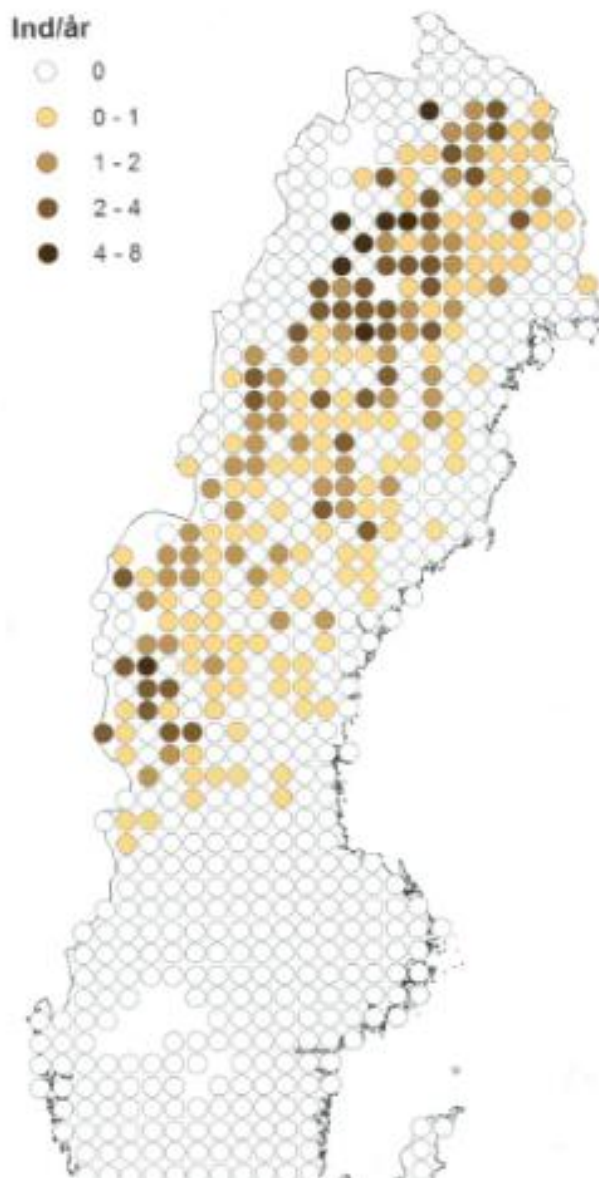
En jämförelse med en mer kontroversiell arts roll i artskyddsförordningen än lavskrika är varg. Där lockade en debattartikel i Västerbotten fyra repliker! <http://www.vk.se/tag/varg>

Bilaga 4. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst

Ett ganska nytt standardverk för antal och förekomst av svenska fåglar är Ottosson m fl 2012. Boken går igenom underlag, metoder och generella faktorer, och sedan art för art förekomst på ett systematiskt och ganska enhetligt sätt. Materialet avser 2008 om inte annat anges.

Lavskrikan behandlas på sid 476-477: Bokens skattningar avser 2008. "Lavskrikan har minskat under senare delen av 1900-talet, troligen på grund av intensivt skogsbruk. Minskningen har fortsatt under de senaste 30 åren." "De glesa kustfynden antyder att östgränsen dragit sig inåt." Antalet anges till 54000 par och ligger inom intervallet 37170-70980. Zetterlund (1996) fann att det fanns plats för cirka 1000 par. I Gävleborgs län skattas antalet till 850 inom intervallet 550-1200 och i Hälsingland till 750.

Fördelningen i landet beskrivs med relativ täthet i standardrutterna på grundval av [fågeltaxering](#) (Figuren till vänster). Fördelningen har en gradient med minskande förekomst åt sydost. Utbredningsområdet täcker inte delar av sydligaste Norrland eller kusten men förekomsten är tätast i "fjälltrakterna". Det finns spridda områden utan observationer inom utbredningsområdet men långt nordväst från Bollnäs.

Mina kommentarer. Uppgiften att lavskrikan minskat de sista 30 åren är fel, den stämmer inte med fågeltaxering (se bilaga 2), som visar en signifikant ökande förekomst sedan 1998. Men eftersom boken avser 30 år bak sedan 2008 är uppgiften förlåtlig. Men man måste numera rimligen utgå från att den nationella förekomsten inte minskat sedan 2000. Detta innebär att man bör utgå från att angivna antal i Ottosson med flera (2012) gäller nu.

Det är beklagligt att "experterna", som påverkar viktiga beslut som motiveras med lavskrikans bevarandestatus, inte tar hänsyn till utvecklingen sedan slutet av 1900-talet vid sina beslut eller ens noterar det i dokumentationen i samband med beslut.

Det är visserligen troligt att förekomsten är något högre nu än 2008, men en viss konservatism är berättigad och den ökande trenden bör nog fortgå några år till innan den accepteras med hänsyn till att inga experter officiellt accepterat annat än att förekomsten minskar och att variationen mellan år är stor och uppgången uppmärksammas som säkerställd (med svag signifikans) först 2015.

Referens: Ottosson med flera (2012) Fåglarnas förekomst i Sverige – antal och förekomst. Utgiven av Sveriges ornitologiska förening.